

Motion till riksdagen 2005/06:U211

av **Sten Tolgfors (m)**

Dödsstraff och mänskliga rättigheter i Kina

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om den bristande respekten för mänskliga fri- och rättigheter i Folkrepubliken Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige och EU måste verka för att användningen av dödsstraffet i Folkrepubliken Kina upphör.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige och EU måste verka för att tortyren i Folkrepubliken Kina upphör.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige och EU måste verka för att rättsväsendet i Folkrepubliken Kina avpolitiserar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige och EU måste verka för att politiska fångar i Folkrepubliken Kina frigges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om de mänskliga rättigheternas universalitet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om otydligheten i regeringens agerande gällande mänskliga rättigheter i Folkrepubliken Kina.

Fel! Okänt namn på

2 Motivering

Dödsstraff strider mot de mänskliga rättigheterna.

I FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 3, står det: "Envar har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet." Dödsstraffet är oförenligt med detta.

Folkrepubliken Kina är förutom världens folkrikaste land också jordens största diktatur. Landet visar grova brister i respekten för mänskliga fri- och rättigheter. Folkrepubliken Kina avrättar fler människor än världens övriga länder tillsammans.

Folkrepubliken Kina har dödsstraff för mer än 60 stycken olika brott. Enligt Amnesty har landet dödsstraff förutom för våldsbrott även för mutbrott och skattefusk. Till och med bensinstöld har lett till dödsstraff och resulterat i avrättning. Dessutom genomför landet offentliga massavrättningar.

Fångar tvingas delta i avrättningsparader genom städer inför stora åskådarmassor, för att därpå dödas t.ex. på åkrar. Människor har fått dödsdomar tilldelade offentligt på stora idrottsarenor.

3 Avrättar flest i världen

I fjol kom uppgifter från en ledamot i Folkkongressen, Chen Zhonglin, att Folkrepubliken Kina avrättar 10 000 människor varje år.

TT skrev 13 september 2005 :

Kina avrättar fler fångar än resten av världen tillsammans. Antalet är inte känt, men enligt Amnesty International var det omkring 3 400 förra året.

I februari 2005 skrev Amnesty apropå att antalet avrättningar i Kina ökar i samband med det kinesiska nyåret, men också att:

Under december-januari, som är mera "normala" månader, uppges 650 personer ha avrättats.

Mellan 1990 och 1998 registrerade Amnesty 25 400 dödsdomar och mer än 16 500 verkställda avrättningar i Folkrepubliken Kina. Den verkliga siffran är sannolikt än högre, eftersom det saknas officiell statistik. Återkommande drivs avrättningskampanjer, som 2001 då diktaturen trappade upp antalet avrättningar under kampanjen "Slå hårt". Bara under april månad 2001 avrättades 800 människor, ofta med nackskott efter summariska rättegångar.

På en enda svart dag, onsdagen den 25 april 2001, dödades 30 personer, efter en offentlig massrättegång. De dömdas försök att överklaga avfärdades direkt och människorna fördes omedelbart bort för att skjutas.

Omkring 1 800 människor tros, enligt TT, ha avrättats i Kina bara under "Slå hårt"-kampanjens första fyra månader 2001. Luo Gan i kommunistpartiets centralkommitté sade med anledning av detta:

Vi kommer att förstärka kampanjen med både mer personal och större ekonomiska resurser.

Fel! Okänt namn på

Kinas kampanj mot narkotika drevs uppseendeväckande nog under devisen: "Värdesätt livet, förkasta drogerna". Under denna devis om att värdesätta livet har landet avrättat hundratals personer.

De berättelser som finns om MR-läget i Folkrepubliken Kina ger intryck av situationen är horribel:

TT skrev 13 september 2005:

Ett kinesiskt företag tar hud från avrättade för att utveckla skönhetsmedel, rapporterar The Guardian. En agent för företaget berättade för en forskare som låtsades vara kund att hud från fångarna används till kollagen för utfyllnad av läppar och rynkor. Det är "traditionellt" att använda skinn från fångar, sade han, och uttryckte stor förvåning över att man i väst "för sånt förskräckligt liv om" detta.

Vidare stod det:

I juni 2001 berättade den avhoppade kinesiske militärläkaren Wang Guoqi för amerikanska kongressmän att han tagit organ av över 100 avrättade. Kirurgerna använde bussar nära avrättningsplatsen för att dissekera de döda. 1995 drog Wang skinn av en skjuten fånges kropp då mannens hjärta fortfarande slog, sade han.

4 Politiserat rättsväsende

Dödsstraffen utmätts efter rättegångar som med varje mått mätt måste anses som summariska, politiserade och orättvisa.

Amnesty skrev i februari 2005: "För en tid sedan inleddes en debatt i Kina om hur dödsstraffet utdöms olika i domstolar runt om i landet. Debatten har lett till ett förslag om att högsta domstolen ska pröva alla dödsdomar. Denna reform löser dock på intet sätt de stora bristerna i det kinesiska rättssystemet, ett system som är så godtyckligt att det bland dem som dömts till döden och avrättats med säkerhet finns ett stort antalet oskyldiga. Denna reform löser heller inte problemet med "bekännelser" som har framtvingats under tortyr, bristen på juridisk hjälp för de åtalade eller den politiska inblandningen i rättsfall. Ett exempel på denna inblandning är de så kallade 'slå hårt-kampanjerna' när myndigheterna, i avskräckande syfte, rutinmässigt utdömer betydligt strängare straff. Myndigheterna talar om "effektivitet", men i själva verket blir rättsosäkerheten ännu större."

Möjligheterna att överklaga är starkt begränsade, eller icke existerande. En avrättads familj krävs efter avrättningen på betalning för kulan som använts för att döda den närstående. Det förekommer politiskt styrda skenrättegångar. Att polisen använder tortyr och misshandel är vanligt.

Rättsapparaten används också för politisk förföljelse. Oliktänkande och religiösa människor förtrycks och fängslas. Oppositionella förtrycks, förföljs och interneras. Religiösa grupper förföljs och betraktas som politiska hot.

Den ekonomiska liberaliseringen har inte åtföljts av politisk demokratisering. Det fria ordet är beskuret och förtryckt. Staten kontrollerar Internet, tidningar och andra medier. Den som protesterar eller är oliktänkande utsätter

Fel! Okänt namn på

sig för stora risker. Oppositionen, som grundarna av det kinesiska demokratiska partiet, förföljs och fängslas.

Det beräknas att regimen år 1998 höll närmare en kvarts miljon människor fängslade utan rättgång i arbetsläger, där de skulle omskolas genom hårt arbete.

5 Sveriges regering måste agera

Enligt Ekot agerade utrikesminister Laila Freivalds på följande sätt på EU:s inofficiella utrikesministermöte i april 2005:

Hon menade att EU måste vara medveten om de grundläggande skillnaderna mellan kinesiska och europeiska värden. Detta måste beaktas i EU:s bilaterala kontakter och i det fortsatta arbetet för en förändring mot demokrati i Kina.

I ett skriftligt frågesvar till mig den 3 juni skrev ministern: ”Mitt inlägg syftade till att erinra om att Kina inte är en demokrati och att en utveckling mot demokrati inte står på den kinesiska ledningens dagordning. Jag framhöll att det faktum att EU och Kina inte har samma grundläggande värderingar måste tas i beaktande när EU fortsätter att utveckla sina relationer till Kina i riktning mot ett strategiskt partnerskap.” Det är en svag och innehållslös formulering. Vadå menas med att våra olika värderingar ska ”tas i beaktande”?

Det finns inga ”särskilda omständigheter” som nödvändiggör eller försvarar dödsstraff i den kinesiska kultursfären.

Få frågor torde vara viktigare att klara ut än om den svenska regeringen sviktar i synen på de mänskliga rättigheternas universalitet och okränkbarhet. Ändå gör regeringen det inte. Varje tendens till acceptans av den kinesiska diktaturens vilja att relativisera de mänskliga rättigheterna måste avvisas. Varje tendens till acceptans av en relativisering av de mänskliga rättigheterna i Kina skulle göra Sverige moraliskt delansvarigt för att kränkningar fortgår.

Övergreppen i Kina har inte väckt berättigad politisk uppmärksamhet i Sverige. Situationen är så allvarlig att den borde vara en dominerande fråga på den utrikespolitiska agendan. Den svenska regeringen måste reagera hårdare mot övergreppen mot mänskliga fri- och rättigheter som sker i Folkrepubliken Kina och mot användningen av dödsstraffet i synnerhet.

Sverige och EU måste verka för att användningen av dödsstraffet upphör, att rättsväsendet avpolitiserar, att tortyren upphör, att politiska fångar frigges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör.

De mänskliga rättigheterna är universella och måste respekteras universellt, också i Folkrepubliken Kina. Att framhäva detta måste vara en hörnsten i svensk utrikespolitik.

Stockholm den 23 september 2005

Sten Tolgfors (m)